

[Vejen.]

have det vendt om, saa at det skulde lyde: naar Bonden har Penge, saa bør alle have Penge.

Den højtærede Minister kom i denne Forbindelse med en rystende Skildring af, hvordan det var i 60erne. Han sagde, at i 60erne tjente Landbruget Penge som Græs, men lidt efter fortalte han, at Arbejderne indenfor Landbruget maatte sulte, de kunde ikke tjene til Føden, de maatte enten stjæle eller tigge eller ogsaa begge Dele. Men altsaa, Landbruget tjente Penge som Græs i 60erne, og Ministeren sammenlignede endda Forholdene i 60erne med de Forhold, vi havde under den allerhøjeste Konjunktur, i Krigsaarene, under den lave Krone.

Jeg har undersøgt dette Forhold for at se, hvad der ligger til Grund for denne Udtalelse, og jeg har da bl. a. søgt Oplysninger i „Statistiske Meddelelser“, Kapitelstaksten for hele Landet. Det stiller sig da saadan med Kapitelstaksten, at i 1811 kostede Rug 17,5 Rdl., i 1812 42,37 Rdl., men naar vi kommer op i 60erne, saa kostede Rugen efter Kapitelstaksten i 1868 — og 1868, det ved alle, var et Misvækstaar, vi har ikke haft et saadant Misvækstaar i flere Aarhundreder — da kostede Rugen 7,56 Rdl., og i Krigsaaret 1864 kostede den 4,12 Rdl.

I Jens Varmings „Danmarks Statistik“ finder vi om Landbrugets Priser en Række Tal fra 1860—70 — altsaa i 60erne. Rugen er her opgivet til at koste i Gennemsnit i disse 10 Aar 9,20 Kr. — det er udregnet i Kroner. Fra 1851—60 9 Kr. 27 Ø., fra 1871—75 10 Kr. 29 Ø. og fra 1876—80 9 Kr. 50 Ø.

Da vi jo alle ved, at Landbrugets Indtægter, dets saa at sige eneste Indtægter, i disse Aar, i 60erne og 70erne, fremkom ved Kornsalg, saa viser disse Tal, at den højtærede Landbrugsminister har været inde paa noget ganske forkert, for at bruge et meget mildt Udtryk.

Men samtidig med at den højtærede Minister søgte at paavise, at Landbruget i 60erne havde tjent Penge som Græs, søgte han ogsaa at paavise, at Arbejdslønningerne var saa elendige, at Arbejderne maatte enten tigge eller stjæle eller begge Dele. Jeg har ogsaa søgt Oplysninger om, hvordan det forholdt sig med Hensyn til Aarslønningerne i Landbruget, og har fundet disse Oplysninger i Falbe-Hansens „Stavnsbaandets Løsning“; Tallene er angivet i Kroner. Jeg har Tallene fra 1788 gennem 1802—07, 1830—39, 1840—49, 1851—71, 1888—92, 1897—1900 og 1905. Der er en jævn Stigning, og der findes ikke i denne Statistik noget som

helst, der kan tyde paa, at Forholdene har været væsentlig anderledes i 60erne end i de Aar, der gik forud, og de Aar, der kom efter.

Overfor den megen Tale fra forskellige Sider om Gældens Stigning og om, at dette er den væsentligste Grund til, at vi skal gaa til en saa gennemgribende Ændring af vor Lovgivning som Ekspropriation, kunde man spørge: Hvad er da Aarsagen til, at Gælden er steget? thi det kan jo ikke nægtes, at den er steget, dog ikke af den Grund, som den højtærede Landbrugsminister og den ærede Ordfører for det radikale Parti vil give det Udseende af.

Jeg vil da hævde, at Aarsagen til Gældens Stigning, det er for det første de store Fremskridt indenfor Landbruget, at Landbrugets Folk ikke har villet give Tid til at tage alene de Fremskridt, der kan naas gennem det Arbejde og den Indtægt, man har, men har villet have Forbedringerne, før de havde Pengene dertil, og derfor har de været nødt til at laane. For det andet skyldes det Indvandringen fra Landet til Byerne; det er klart, at naar det bliver Skik indenfor Landbruget, saaledes som det er blevet, at de ældre rejser ind til Byerne, naar de bliver trætte, og tager en stor Kapital med sig, saa gaar denne fra Landbruget. For det tredje kan vi endelig nævne de uforholdsmæssigt høje Skatter.

Da Tiden er saa langt fremrykket, skal jeg slutte med nogle ganske faa Bemærkninger. Vi i Venstre ønsker en stærk Udstykning, men vi ønsker den ikke under den Form og de Vilkaar, som den højtærede Regering har foreslaaet her. Vi ønsker at støtte Udstykningen til Husmandsbrug og andre Brug, og vi ønsker, at den private Udstykning, som den højtærede Landbrugsminister ogsaa kender ude fra den Kreds, han er valgt i, skal fortsættes, at den skal udvikles, for naar alt kommer til alt, har den private Udstykning meget mere Betydning og er meget sundere end den, Staten staar i Spidsen for. Vi gaar imod Kravet om Ekspropriation, og vi gaar imod den Besiddelsesform, der er foreslaaet; vi holder paa Selveje.

Jeg skal slutte med et Par Ord til den højtærede Landbrugsminister. Det forekommer mig, at han her viser sig som en lærevillig Elev af Rousseau, den franske Filosof. Rousseau har en Gang sagt, at den Mand, der første Gang indhegnede et Stykke Jord, beplantede og tilsaade det og høstede Frugten, og kaldte den sin, er den største Røver og Tyran, der nogen